

The best advertising medium to reach 250,000 Slovenians in United States. American in spirit, foreign in language only.

Clevelandska Amerika

Issued three times a week.
Official Organ of 85 Slovenian Societies and Organizations.

NO. 98.

NEODVIŠEN LIST ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI.

CLEVELAND, OHIO, WEDNESDAY, AUGUST 22nd, 1917

LETO X. — VOL. X

Hud udarec nemškemu poduku. \$40.000 dovoljeno za angleščino

—Clevelandске javne šole (Public schools), se bodo amerikanizirale, ko se prične z javnim poukom meseca septembra. Nič več ne bo imela nemščina upljivnega mesta pri vzgoji naših otrok. Šolski odbor, (Board of Education) je pri svoji seji v ponedeljek zvečer sklenil, da odpravi poduk v nemščini, in se bo nemščina le toliko učila, kot je neobhodno potrebno in le za one, ki se hočejo učiti ta jezik. S tem se bo mesto prihranilo na leto \$40.000 stroškov. Odpravo nemščine iz javnih šol je zagovarjal dr. Spaulding, novi superintendent clevelandskih šol in šolski odbor mu je enoglasno pritrdil. Teh \$40.000, ki se bodo porabili pri odpravi nemškega pouka, se bo porabilo, da se bo tuje učilo angleščine. Nad 60.000 tujcev je v Clevelandu, ki ne znajo ničesar drugega kot svoj materini jezik, in ti ljudje so velika ovira vladni pri amerikanizaciji naroda. Zato se je sedaj odobrila načrt, katerega so odobrile tudi tovarne, ki bodo silile vse delavce, da se morajo učiti angleški jezik, ker sicer dela ne bodo dobili. Nemški jezik je s tem dobil grozovit udarec v šolah, korist bodo pa imeli vsi oni, ki bi se radi zastonj naučili angleškega jezika. Novi superintendent clevelandskih javnih šol ima še druge načrte za moralni dvig tujcev in da se javne šole bolj priljubijo vsem onim, ki jih dosedaj še ne poznajo.

—V petek, 24. avgusta, t. i. je redna seja direktorjev S. N. Doma ob 8.30 zvečer v navadnih lokalih. Vdeležite se seje gotovo vsi direktorji, ker imamo voliti dva nova odbornika, kajti H. Bole in A. Kuhelj sta se odpovedala. Tajnik.

—Dr. Z. M. B. je na svoji seji sklenilo, da plača usmrtno za vsi onimi člani, ki se prijavijo v armado in bi bili mogoče ubiti. S tem je društvo pač pokazalo krasno patriotično poštenost za Ameriko.

—Umor se je pripetil v ponedeljek zvečer v Oak Cafe na Vincent ave. Bil je to umor med zločinci samimi. Ustreljen je bil John Murphy, ki je služil že v ječi, znani notorčni clevelandski tat avtomobilov, razbijalec blaginje itd. Ustrelil ga je Leonard Lyons, ki je tudi že bil v ječi, ker je leta 1911 ustrelil nekoga gostilničarja na Ansel Rd. Med obema je bil star prepir že več let in večkrat sta se v raznih gostilnah strelala, dokler ni v ponedeljek prišlo do umora. Motilec Leonard Lyons je pobegnil v avtomobilu proti Toledo in detektiv ga zasledujejo.

—V Clevelandu se je inkorporirala tvrdka Borton & Borton, ki bo postavila ogromno tovarno za izdelovanje zrakov za privatno in trgovsko uporabo, za prevažanje potnikov in blaga po zraku, takoj potem ko neha vojna. Dotedaj pa bo tvrdka izdelovala zrakovne samo za vojno potrebo.

—Vojaški odbori, ki so hoteli skrivej odločevati o izvzetju posameznih oseb glede vojaške službe, so bili kritizirani od provost maršala generala Crowderja. Provost maršal general Crowder je brzojavil iz Washingtona, naj bodo vsa zahtevanja javna in ni treba imeti nobenih skrivnosti, kajti vojaška dolžnost je ljudska stvar in naj ima ljudstvo pravico zvedeti, kako se postuje.

—V tork popoldne je prišel v prostore, kjer se zbirajo prostovoljci za redno armado mlad človek, ki je hotel stopi-

ti v vojaške vrste. Izjavil se je, da hoče najvišjo saržo v armadi. Saržent v uradu ga je previdno vprašal, če hoče menda postati poročnik? "Ali je to najvišja sarža?" je vprašal poročnik. "Ne, najvišja sarža je major general," odvrne saržent. "All right, jaz hočem biti major general!" odvrne tujec; "preiščite me!" Toda izkušeni saržent je svetoval poročniku naj gre v Newburg, kjer imajo neko hišo za sarže, ki imajo slabe možgane.

—Zvezina vlada je pričela ceniti farne 30 farmarjev v severni Ohio, ki so prosili vlado za posojilo. Po novi postavi dobijo farmarji jako ugodna posojila od vladne za svoje farme. Če bi se kateri slovenskih farmarjev v okolici Clevelanda zanimal za posojilo od strani vlade, naj se obrne na sledeči naslov: Federal Reserve Bank Williamson Bldg. Cleveland, O.

—Trte v okolici Clevelanda jako dobro kažejo. Farmarji pričakujejo dobre letine. Ker je jabolk malo letos v Ohio, bo seveda tudi primanjkovalo jabolkinega mošta (cider), toliko toliko več bo vina.

—Razni vojaški nabori so dosedaj preiskali 22.800 moških, in izmed teh jih je 6300 potrjenih k vojakom, 150 se je otkrila klinja prošnja za izzetje, 1650 pa jim je bila dovoljena.

—Priatelji Amerike, posebno slovenske ameriške državljanke opozarjamo na oglaševanje našega lista za agitacijo posebnega fonda, da se nabirajo prostovoljni darovi in se kupi tobak za ameriške vojake, ki se nahajajo na fronti v Franciji.

Vse slovenske, češko, poljske in slovenske in hrvaške časopise je bo nabiralo darove od svojih naročnikov za božični dar našim vojakom na fronti. Uredništvo lista sprejema vsa darila in ves denar. Kdor koli bo kaj daroval, dobi pozneje od vojakov na fronti zahvalno karto po pošti. Vojaki na fronti imajo mnogo težav in neprijetnosti, in cigarete, pipa tobaka ali smodka jim mnogo pomore, da se počutijo vesele in zadovoljne. Pričakujemo od naših naročnikov, da se v polnem številu odzovejo, posebno tisti, ki niso članici na fronti, od teh pričakujemo da podpirajo to gibanje. Torej vsi skupaj na delo!

—St. Clair Market, nova mestna tržnica, katero gradijo na St. Clair ave. blizu 105. ceste, se hitro bliža svojemu dovršenju. Ta tržnica bo posebno pripravna za Slovence, ker je blizu. Farmarji, ki imajo svoje farme na vzhodu od Clevelanda, bodo tja vozili svoje prideleke in slovenskim gospodinjstvom bo kratka vožnja do tržnice, kjer bodo dobile življenjske potrebščine prav po nizki ceni.

—V Clevelandu se vrši konvencija Slovaške Katoliške Jednote. Konvencija je sprejela nekaj važnih resolucij glede onih, ki gredo v vojno. To je sedemnajsta triletna konvencija dotične Jednote.

—Policija je ustavila prodajo opojne pijače na piknikih. Krivi temu so piknikarji sami, ker se niso znali dostojno vesti. Mi smo neštetokrat opominjali društvene uradnike naj skrbijo za mir in dostojnost na piknikih, pa bo vse dobro, toda ker se je divjalo in razgajalo brez primere, pa so sedaj posledice. Naših ljudi nikar ne bomo nobena stvar ne izmordali, teden, kadar jih kdo po moči udari.

Papeževa nota in zavezniki.

Rim, 21. avgusta. Angleška vlada je odgovorila na noto papeža Benedikta. Odgovor angleške vlade jedobil v roke papežev državnih tajnik Gasparri. Angleška vlada naznanja, da bo papežev mirovni pogoje v dobrohotnem smislu preštudirala in odgovorila pozneje v podrobnostih.

Zurich, 21. avgusta. Pričakuje se od nemškega kancelarja da bo naznanil, da je Nemčija pripravljena prepustiti Alzacijo in Lotaringijo Francozom; te dve deželi ste se nahajali od leta 1871 pod Nemčijo, in ravno radi teh dveh dežel, so se Francozi tako junsko borili, da jih pridobijo. Če se to v resnici zgodi, tedaj ni več daleč čas ko se sklene mir.

Wilson odlašaja z odgovorom

Washington, 21. avgusta. —Predsednik Wilson danes pri kabinetsni seji ni hotel razpravljati o papeževi mirovni noti, rekoč, da ima preveč posla z vojnimi opravili. Predsednik Wilson je dobil važno brzojavko od ruske vlade, v kateri se mu naznanja, da ruska vlada ni zadovoljna s papeževimi mirovnimi pogoji. In Wilson se naslanja na to, ker je prepričan, da tudi Francozi in Angličani enako mislijo. Wilson odobrava, ker predlaga papež, da se morajo vsi narodi po vojni razorožiti, nadalje odobrava tudi ono točko, ki govori, da se morajo vsi mednarodni spori predložiti posebnemu razsodišču. Toda Wilson ne more sprejeti papeževih predlogov, da bi položaj po vojni bil enak položaju pred vojno. Tudi je predsednik odločno odklonil, da bi sedeli ameriški mirovni poslanci pri mizi s poslanci nemškega kaiserja. Wilson je pač pripravljen dogovoriti se s poslanci nemškega naroda glede mira, toda nikakor ne s poslanci kaiserja, ali vsaj toliko časa ne, dokler Nemci priznajo kaiserja za vladarja. Wilson je prepričan, da bo vojna trajala še eno leto in še potem bo mogoče razušiti kaiserja in avstrijskega cesarja. In predno se to zgodi, ameriška vlada ne bo dovolila, da se začne z mirovnimi pogajanj.

Amsterdam, 21. avgusta. —Nemški državni kancelar Michaelis je sporočil glavnemu odboru nemškega državnega zbora načrte nemške vlade glede papeževih mirovnih pogojev. Če so ti načrti taki, da jih sprejme lahko tudi nemški državni zbor, tedaj se bo nemška vlada nemudoma pričela pogajati s papežem glede mira. Če pa večina nemškega državnega zbora ne odobri načrtov nemške vlade, tedaj se pričakuje hude notranje krize v Nemčiji, katere posledice bo tudi, da zna pasti kaiserjev prestol. V glavnem se pričakuje, da bo nemška vlada izdala sledečo izjavo: Vprašanje Alzacije in Lotaringije sploh ne pride v poštev, kajti ti deželi smatra nemška vlada kot absolutno nemške province. (Iz švicarskih virov se poroča, da je nemška vlada pri volji odstopiti te dežele Francozom.)

2. Vprašanje Poljske, Trsta in Tridenta se sploh ne more razpravljati, dokler se papež boji odločno ne izrazi o teh deželah. Avstrijska vlada se je izjavila, da o Trstu sploh ne more govoriti, ker smatra Trst za mesto, kateremu se sploh ne udeležuje. Kar se tiče Belgije, je nemška vlada pač pripravljena povrniti jo narodu, kateremu so jo ukradli, vendar je kaiser, kronprinč in vsi plemiči ostro proti temu. Medtem

4000 Nemcev ujetih. —Pariz, 21. avgusta. Francozi so zopet silovito pobili Nemce na verdunski fronti, kjer so Nemci doživeli že toliko porazov. Francosko uradno poročilo se glasi: Na fronti severno od Verduna, ob obeh straneh reke Meuse so naše čete napadle sovražnika na 18 kilometrov široki fronti in so napredovale za dva kilometra. Na levem bregu reke smo dobili v oblast Avoucourt gozdove, dva griča (Le Homme Mort, Corbe aux gozdove in Cumins, pa Nemčija zahteva, da se vojne operacije nadaljujejo, tudi če se začne z mirovnimi pogajanj, dokler ne ne priđe do končnega mira.

Francozi, Italijani in Angleži v ofenzivi.

General Cadorna je začel z ofenzivo na 37 milj dolgi fronti in je vzel Avstrijcem postojanke prvega reda. Nad 10.000 Avstrijcev ujetih. Francozi so pri Verdunu porazili Nemce, jih pognali nazaj in ujeli 5000 Nemcev. Canadci so obkolili Lens in ujeli 2000 Nemcev.

Ofenziva na treh frontah.

London, 21. avgusta. Anglija, Francija, Italija in Belgija so se združile v največjo ofenzivo, ki se je še kdaj uprizorila proti nemškim armadam. Vsa zapadna fronta je kot silovito ognjišče, kjer čete treh narodov napadajo nemško fronto. Tudi Portugalci in Rusi na francoski fronti so postali ne navadno živahni. Na jugu pa je začela italijanska armada, spočita od večmesečnega počitka z mogočno ofenzivo proti Avstriji. Edina Rusija počiva, in njene armade se deloma še umikajo, deloma stoje mirno v svojih strelnih jarkih.

Italijani imajo silne uspehe.

London, 21. avgusta. Laški vrhovni poveljnik Cadorna je začel v ponedeljek zjutraj s silovito ofenzivo napram avstrijski armadi, ki brani prehod preko reke Soče. Od koroške meje do Jadranskega morja in Trsta so Italijani vsposodili prešli v ofenzivo ter dosegli vse, kar so imeli v svojih načrtih. Severno od Gorice so Italijani s silovitim napadom prisilili avstrijske čete nazaj in spraznili desni breg Soče, kjer so se Avstrijci držali dve leti. Takoj potem so laški pionirji zgradili mostove preko Soče in napredovali na drugem bregu. Avstrijci so se druzgito borili, toda brez uspeha, ker laški pritisk je bil tolikšen, da je bil vsak odpor zaman.

7500 Avstrijcev ujetih.

Rim, 21. avgusta. —Laško uradno poročilo se glasi: Od danes naprej se je pričela silovita bitka v Julijskih Alpah. Včeraj zjutraj, 24 ur potem, ko je naša artilerija obstreljevala neprestano avstrijske postojanke pri Ankovec, sedem milj od Gorice, je infanterija prešla v napad, premagala vse tehnične težave, pionirji so zgradili mostove preko Soče, nakar smo pognali Avstrijce iz teh utujenih postojank. Od Plave do morja so morali Avstrijci zapustiti svoje strelne jarko, in ko so se obotavljali, smo jih uničili ali pregnali. Sovražnik se je tako hitro umikal, da je pustil na bojišču mnogo pušk, strojnih pušk in nekaj topov. 208 naših zrakovplovcev je napadlo avstrijske rezerve zadaj za fronto, da so jim prepričali poslati pomoč na fronto. Avstrijci so trpeli nečuvane zgube. Naša infanterijska akcija se nadaljuje. Sovražnikove izgube so bile dovedaj jako hude. Plen, ki smo ga dobili, je upoštevavanja vreden. Do večera zvečer smo dobili 7500 neranjenih ujetnikov in nad 100 častnikov. Novi ujetniki se vedno prihajajo v taborišče.

4000 Nemcev ujetih.

Pariz, 21. avgusta. Francozi so zopet silovito pobili Nemce na verdunski fronti, kjer so Nemci doživeli že toliko porazov. Francosko uradno poročilo se glasi: Na fronti severno od Verduna, ob obeh straneh reke Meuse so naše čete napadle sovražnika na 18 kilometrov široki fronti in so napredovale za dva kilometra. Na levem bregu reke smo dobili v oblast Avoucourt gozdove, dva griča (Le Homme Mort, Corbe aux gozdove in Cumins, pa Nemčija zahteva, da se vojne operacije nadaljujejo, tudi če se začne z mirovnimi pogajanj, dokler ne ne priđe do končnega mira.

Kruppovi delavci na štrajku.

Amsterdam, 21. avgusta. Lokalni Anzeiger poroča, da je več sto Kruppovih delavcev v Magdeburgu odšlo na štrajk. Delavci so zaštrajkali, ker je vlada aretirala njih voditelje. Delavci so najprej protestirali pri vojaškem poveljniku, ker pa slednji ni hotel spustiti prijetih voditeljev, so vsi delavci tovarne zaštrajkali.

Rusi odbijajo vse napade.

Petrograd, 21. avgusta. —Nemške čete so napadle večkrat ruske pozicije pri vasi Starokovci na Vilna fronti, toda nemški napad je bil odbit. Juzno od jezera Naroc ste dve nemški kopaniji napadli ruske strelne jarko, toda ste bili odbiti, in le malo nemških vojakov se je vrnilo v strelne jarko. Turki napadi v Kavkaziji so odbiti z velikimi zgubami za Turke.

Gorki je kaznovan.

Petrograd, 21. avgusta. Ker je Maksim Gorki, znani ruski pisatelj in socijalist, napadal v svojem listu zaveznike, je ruska vlada naredila postavu, glasom katere bo kaznovan vsakdo z zaporom za trdnjavo, kdor bi zastraval zaveznike v govoru ali časopisu. Gorki je bil kaznovan.

Rusi so potlačili vstajo v Finski.

London, 21. avgusta. V raznih finskih mestih so se vršile večje ustaje proti ruski vladi, kot se poroča iz Amsterdama naravnost iz ruskih krajev. Toda ruska vlada je poslala na Finsko sveže čete, ki so nemudoma naredile mir. Uporni Fini si zaagali po celi deželi ogromne gozde, kar je povzročilo silno škodo.

Verdun je nepremagljiv.

Pretekli teden so nemške čete napadle 5 dni zaporedoma razne verdunske utrdbne, ne da bi vložile drugega kot silovite zgube. In ker Nemci niso odnehal z napadi, so Francozi sami napadali in dobili sijajne uspehe. Nemci so zopet tako daleč od Verduna, da ga nemorejo zadeti z najtežjimi topovi. Francozi se sedaj v verdunski okolici nahajajo dalj kot pa meseca septembra 1914, ko so Nemci prvič skušali vzeti Verdun. Nad 200.000 nemških vojakov je že poginilo pri Verdunu. In tudi francoske žrtve so bile velike.

Bitolj je uničen.

Krf, 21. avgusta. Srbski vojni urad naznanja, da so Bulgari z zločinskimi obstreljevanjem mesta Bitolj (Mbnastir) uničili tretino mesta, kjer prebivajo Srbi. Bulgari so pognali v mesto nad 2000 šrapnelov. Nobenega vzroka ni bilo za bombardiranje mesta, ker se boji v dotični okolici sploh ne vršijo. Nad 600 žensk in otrok je bilo ubitih.

Italijani potrebujejo municije.

Washington, 21. avgusta. —Italija ima danes 3.000.000 mož pod orožjem, kakor naznanja ameriški tiskovni urad. Italija bi rada uporabila vse svoje moštvo na fronti, toda ne more, ker nima dovolj municije in nima dovolj topov za večjo ofenzivo. Italija nima dovolj premoga niti dovolj jekla, da bi izdelovala te potrebščine. Raditega se je obrnila na Zjed. države. Laška vlada se je izjavila, da če bi imeli dovolj priprav, da bi lahko nemudoma uničili vso avstrijsko armado v Istri in prišli letatkem pred Dunaj. Italijani trdijo, da bi lahko vjeli vso avstrijsko armado ali pa bi jo tako hudo stiskali, da bi Avstrija začela prositi mir.

Nemski socijalisti v Stockholmu.

Amsterdam, 21. avgusta. —Nemški general von Liebert je imel v Rathenow, Prusija, pomemben govor, v katerem je namigaval, da bo Nemčija začela z novo vojno, potem ko se ta vojna neha. General Liebert je dejal: "Mi ne moremo podpisati miru, dokler nimamo celine Belgije in Flandrijskega obrežja v svoji oblasti. Nemčija potrebuje silnih kolonij in mornarskih pristanišč po celi svet. In če tega ne dosegemo v tej vojni, tedaj se moramo po tej vojni pripravljati na novo vojno." Govor generala Lieberta je bil jako aplavdiran, toda nemško časopisje se ne strinja z njim. Berolinski list "Vorwarts" piše: Če se

Uničeni Zeppelin.

London, 21. avg. Angleške torpedovke so uničile večeraj zjutraj veliki nemški Zeppelin blizu Jutlanda, ob danski obali. Nihče izmed Zeppelinove posadke se ni rešil.

Washington, 21. avgusta. —Ameriško vlado velja vsak infanterist, ki je poslan v Evropo \$156.30. Obleka infanterista kadar je popolna velja \$101.21, omožje \$47.36, 107 kosov različne obleke in 11 kosov posode za hrano.

Vrednost predmetov.

Puška ameriškega vojaka velja \$19.50, bajonet \$2.15, držalo za bajonet \$1.13, pas za patrone \$4.08, 100 patron ali nabojev \$5., čelada \$3, plinova maska \$12, orodje za kopanje strelnih jarkov 50c, skupaj \$47.36.

Vrednost oprave.

Ena glavna blazina velja 98c, trije blanketi \$18.75, en pas 25c, dvoje galošen \$8.00, dvoje sukenj \$15.20, en trak za klobuk 8c, trije pari letnih spodnje obleke \$1.50, trije pari zimskih spodnje obleke \$4.88, par rokavic 68c, klobuk \$1.71, dva para vezalk 3c, en par legging \$1.05, dve flanel hlače \$7.28, dva para čevljev \$10.28, pet parov nogavic \$1.05, štiri zimске spodnje hlače \$1.88, suknja \$14.93, druge malenkosti \$4.80. Ameriški vojak ima najdražjo in najboljšo opremo od vseh drugih vojakov.

Novi nemški ujetniki.

Pariz, 21. avgusta. Nemci so povzročili danes nove protinapade napram Francozom v onih krajih Verduna, kjer so Francozi osvojili mnogo nemških postojank. Toda Nemci so bili odbiti s strahovitimi zgubami. Več kakor 5000 Nemcev je bilo ujetih.

Italijani napredujejo.

Rim, 22. avgusta. —Vojni urad naznanja, da je laška armada zajela več kot 10.000 Avstrijcev v svoji najnovjejši ofenzivi. Brzojavke iz Amsterdam naznanjajo, da je Nemčija v naglici poklicala več divizij iz Rusije in jih poslala pred Verdun in v Belgijo, kjer se Angleži pripravljajo k novemu napadu. Ravnotako se poroča iz Zuricha, Švica, da je avstrijsko vrhovno poveljstvo premestilo dva armadna zbora iz Galicije in Bukovine na laško fronto, ker se Avstrija boji, da Italijani proderejo avstrijsko fronto.

Spremembe v ogrskem ministerstvu.

London, 21. avgusta. Ogrski ministri, predsednik Esterhazy je odstopil od svoje službe kot ministerski predsednik, in na njegovo mesto je postavila vlada dr. Wekerle, ki je bil že svoje čase ogrski minister. Z Esterhazyjem je odstopilo tudi več drugih ministrov. Ministrom za Hrvatsko je bil imenovan Karl Ujkelhauser, dosedanj podguverner Bosne, ki niti pojma nima o hrvatskih razmerah.

Umrla je Franciška Zupancič.

—Umrla je Franciška Zupancič, stara 37 let. Rajnika zapušta sedem nepreskrbenih otrok in soproga. Bila je članica dr. Sv. Lovrenca K.K.S.J. Pogreb se je vršil v sredo zjutraj.

Umrl je John Zajec.

—Umrl je John Zajec, rojen 1844 na Mali Kori na Kranjskem. Bival je v Ameriki 29 let. Zapušta dva sina in dve hčerke enega brata ter velike soročnike. Pogreb se vrši v petek zjutraj iz 992 East 161 St.

Nemški socijalisti in Stockholmu.

London, 21. avgusta. Fred Eibert, član nemškega državnega zbora, socijalistični poslanec, se je izjavil, da človek zaveznike krhava ne pošilja socijalističnih zastopnikov na mednarodno konferenco v Stockholmu, da se bo konferenca vsemu vršila, in če ne bo nihče drug navzoč, da bodo nemški socijalisti sami odšli na konferenco.

Nemci prerokujejo drugo vojno.

Nemški socijalisti v Stockholmu.

Amsterdam, 21. avgusta. —Nemški general von Liebert je imel v Rathenow, Prusija, pomemben govor, v katerem je namigaval, da bo Nemčija začela z novo vojno, potem ko se ta vojna neha. General Liebert je dejal: "Mi ne moremo podpisati miru, dokler nimamo celine Belgije in Flandrijskega obrežja v svoji oblasti. Nemčija potrebuje silnih kolonij in mornarskih pristanišč po celi svet. In če tega ne dosegemo v tej vojni, tedaj se moramo po tej vojni pripravljati na novo vojno." Govor generala Lieberta je bil jako aplavdiran, toda nemško časopisje se ne strinja z njim. Berolinski list "Vorwarts" piše: Če se

CLEVELANDSKA AMERIKA

IZHAJA V PONDELJEK, SREDO IN PETEK.

NAROČNINA:

Za Ameriko - \$3.00 | Za Clev. d. po pošti \$4.00
Za Evropo - \$4.00 | Posamezna številka - 5c

Vol. 10, No. 108, Published at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd, 1879.

EDWARD KALISH, Publisher

LOUIS J. PIRC, Editor.

ISSUED MONDAY, WEDNESDAY AND FRIDAY.

Read by 25,000 Slovenians in the City of Cleveland and elsewhere.
Advertising rates on request. American in spirit Foreign in language only

Entered as second-class matter January 6th 1909, at the post office at Cleveland, Ohio under the Act of March 3rd, 1879.

No. 98, Wed. August 22, 1917.

Avstrija v ameriškem kongresu.

V torek, 7. avgusta, je bil v ameriški vojni sobi kongresman Mr. Collier iz države Mississippi znanen govor v ameriškem kongresu, ki je v celoti tiskan v uradnem zapisniku kongresa. Mr. Collier precej dobro pozna avstrijske razmere ter je v svojem govoru temeljito pojasnil kaj je Avstrija, namreč najbolj zločinska država sveta, kjer so narodi najbolj zatirani. Toda berite sami, da vidite kakšnega mnenja so ameriški možje, ki delajo postavbe, o Avstriji.

"Ob pričetku te velike vojne so Zedinjene države nemudoma proglasile strogo nevtralizacijo. Proklamacija je izdal predsednik Wilson, in vse ameriško ljudstvo je odobravalo ameriško nevtralizacijo. Monroe doktrina, ki garantira ameriške teritorije, severne, centralne kot južne Amerike pred tujim napadom, in katere doktrina je bila spoštovana od vseh dežel na svetu, je bila še pred kratkim, ponovno potrjena in sicer na konvenciji v Haagu leta 1899 in 1907. Ta Monroe doktrina je sveta Amerikancem, in za njo pride princip, katerega je prvi razvil veliki predsednik Washington, in kateri princip so za njim splošnovali vsi predsedniki, namreč da kjer koli je mogoče, naj se Amerika varuje pred zapletenimi političnimi zvezami in naj se ne vmešava v prepire svojih evropskih sosedov. Če bi se mi vtikali v evropske prepire, bi to pomenilo, da kršimo sami Monroe doktrino, in s kolikovo večjim veseljem bi jo kršili evropski narodi.

V soglasju z Monroe doktrino in s principom, katerega je posvetil Washington je bilo torej, da je bila proglašena naša dežela nevtralizirana, in zajedno z resno željo, da prihranimo naši deželi grozote vojne, seveda le za nedolžen čas, kajti vojna z Nemčijo je bila neizogibljiva, in šele potem, ko smo bili ponovno izživani in naši državljani ubijani, da da smo se odločili za vojno. (Ploskanje.)

Če bi dalj časa odlašali z vojno, ne bi samo naše dežele ponižali pred celim svetom, kakor ni bila še nikdar ponižana, ampak bi tudi se odrekli onim večnim pravicam in privilegijem, kateri so bili od pametnekega garantirani vsaki deželi po narodnih postavah. Če bi se udali Nemčiji, bi pomenilo to, da zgubimo ves svoj upljiv, in brez ugovora bi postali moč tretje ali četrte vrste.

Mnogo se je govorilo in pisalo v vzrokih, ki so pripeljali do te vojne med kristjani in pagani, in zavezniški kot centralni tovariši zvrčajo krivdo eden na drugega. Toda resnica, od pametnekega zvesta svojemu značaju, je mogočna, in dasi je potlačena k tlom, pa se mora končno dvigniti, in ko se bo zvedelo za prava fakta v tej vojni, tedaj bodejo zgodovinarji pripisali vso krivdo nemški cesarski vladi.

Dandanes o mnogih stvarih samo ugibljemo. Nekaj dokazov napram Nemčiji je direktnih, nekaj indirektnih, toda direktni in indirektni dokazi, zgodovina, zločini, laterland, vse to se bo združilo v mogočno verigo, ki bo oklenila brez milosti zločinsko nemško vlado, ki ne bo mogla po-

živ je bila Srbija največjega pomena. Dasi mala država vendar se je razvijala. Pokazala je vojaški duh in zmoglost in sicer jako dovršeno. In ker je srbska kri čist slovan-ska, je maraslo močno prijateljstvo med Srbi in Rusi. Brez vprašanja je pripadala Srbiji zgodovinska, kulturna, vojaška in narodna pravica do supremacija na Balkanu. Zvezni krvi in bratstva je bila Srbija navezana na Črnogorico, edino balkansko državo, katere Turki niso mogli nikdar premagati. Če bi Srbija dobila izhod na Egejsko ali Jadransko morje, bi postala v kratkem velik trgovski narod, in to bi pomenilo smrt Turkom v Evropi. Ideje Srbije so bile Zedinjena balkanska federacija, kjer bi Srbija zavzemala prvo stališče. Dvomljivo je, če bi se to moglo kdaj posrečiti. Gotovo pa je tudi, da nobena druga balkanska država ne bi mogla tega doprinesti. In ker je Avstrija neprestano škruvala in hujskala proti Srbom, doma in drugje, je mastalo silno sovražstvo med avstrijsko državo in med Srbi. Srbija se je morala neprestano tresti, da je Avstrija nekega dne ne zadavi. Mnoge skrivne družbe so se ustanovile v Srbiji, katere je srbska vlada podpirala, da delajo propagando med Avstrijskimi Slovani, posebno še od časa, ko si je Avstrija prisvojila Bosno in Hercegovino.

Bošnjaki in Hercegovinci so sorodni Srbom po mišljenju, narodni karakteristiki in splošni zunanjosti. Imajo isti narodni pomos, isto ljubezen do svoje dežele, isto poezijo, godbo in romantiko. Imajo iste navade, ista prepričanja, govori isti jezik kot Srbi. Do leta 1878 je bila Bosna in Hercegovina po imenu turška provincija, in obe deželi sta neprestano skušali se otresti turškega jarma. Po končani rusko-turški vojni, je pripadla Bosna in Hercegovina, glasom berlinske pogodbe, mogočnemu sosedu na severu, z izrecno pogodbo, da kakor hitro nastane mir v mir v Bosni, da mora Avstrija odpoklicati svoje čete iz teh dežel in proglasiti obe deželi samostojnim. Toda leta 1908 je Avstrija z odobrenjem Nemčije, in v trenutku, ko se je Rusija morla boriti z notranjimi težavami ter je imela tudi Anglija druge dosti opraviti, prisvojila Bosno in Hercegovino. Rusija, Anglija in Francija so silovito protestirale proti temu koraku Avstrije, toda Nemčija se je postavila na stran Avstrije in izjavila, da v balkanskih zadevah imata govoriti le Avstrija in Nemčija. Druge sile so umolknele, to da v Srbiji je to avstrijsko izdajstvo povzročilo silno ogorčenje. Tako sorodni so Srbi in Bošnjaki, da je bila srbska vlada prepričana, da jim je Avstrija odrgala del njih lastne dežele. Prebivalci Bosne in Hercegovine, ki so bili nekaj let pod avstrijskim gospodstvom, so se medtem tudi naučili sovražiti svoje avstrijske gospodarje kakor so prej sovražili turške. Avstrijsko verolomstvo je še povečalo propagando sovražstva napram Avstriji od strani Srbije.

(Dalje prihodnjič.)

Rusija v pravi luči.

Rusko ljudstvo je kakor slovansko sploh, plemenito, priprosto, uljudno in prav lahek pošten raznim izkoriščevalcem, kot so tudi Slovenci. Zato ni čuda, da revolucija ni našla Ruse pripravljenega na trdnost značaja ni mogla Rusov takoj v trenutku dvigniti na ono stališče, ki je bilo zahtevano od revolucije. Hipna svoboda je prišla, svoboda časopisja in govorov, Rusi so dobili vse naenkrat, zato ni čuda, da so tak položaj izrabili nemški agenti v Rusiji, ki so imeli ravno tako svobodno besedo kot domoljubni Rusi sami. In danes je dognano, da vsi nemiri, ves nesporednost, pokolji, rusko nazadovanje na fronti, se ima pripisati agitaciji od Nemcev podkupljenih Rusov ali pa od

originalnih nemških agentov. Kdor hoče vedeti kaj je rus-ska propaganda, mora iti te dni v Rusijo, in živeti tam nekaj tednov, da zve, kaj je to — nemška propaganda. Tam se bo prepričal, da je nemška propaganda lažnjivost, zvijačnost in navaden zločin.

Nemška propaganda je razširjena po celi zemlji. Ima svoje agente v Ameriki, v Avstraliji, v Aziji, na Japonskem kot na Ruskem. Namen nemške propagande v današnjih dneh je, rešiti Nemčijo popolnega propada, ki mora priti za Nemčijo, če ostane še nadalje v vojni. Ta nemška propaganda je tako zvijačna da na prvi pogled niti ne vese, da drži z nemškim kajzerjem, če ji sledite. Kajti nemški agenti imajo svoje delo tako razdeljeno, da je prilagojeno razmeram vsakega kraja, vsake dežele. Ko so Zjed. države napovedale vojno Nemčiji, so nemški agenti v Ameriki začeli kričati: "Svoboda nam, hočejo ukrasti! Pišite vašemu kongresmanu, da deluje za mir!" To pa radi tega, ker so se Nemci bali Amerike in so hoteli podšunati ameriško prebivalstvo, da zahteva mir, ker so vedeli, če Amerika stopi v vojno, da je konec Nemčije.

Enaka propaganda se je vršila v Rusiji. In sicer so nemški agenti nastopali v Rusiji kot ljubeznivi, požrtvovalni prijatelji ruskega delavca, ki so mu pridigali: "Zakaj bi streljal svojega nemškega brata, ki te tako iskreno ljubi?" In to je povzročilo neizrečno škodo v celi Rusiji. Rusko ljudstvo, ki je lahko kverno in priprosto, se je dalo zapeljati. Rusko časopisje, ki je stalo pod uplivom Nemcev, brošure, knjižice, javni govorniki, vsi so kričali nad svobodnega Rusja naj sklene mir z Nemci v svojo lastno korist.

Krasen vzgled te nemške propagande se dobi v Petrogradu. V tem mestu je veliko vojaško vežališče, ki je pa danes uporabljeno od raznih govornikov za javne govore. Vsako nedeljo, pa tudi med tednom se vsi na tem prostoru do 50 do 100 ljudskih shodov, in govorniki, nadarjeni in nenarajeni, govorijo, kričajo, dokazujejo in grozijo lahkovernemu ljudstvu, da mora biti mir, da se Rusi ne smejo več boriti, da morajo Nemce ljubiti kot svoje brate.

Nastopi Lenine. Lenine je majhen, čokot človek, rudečkatega obraza, ki kaže na obilno uživanje žganja, toda je zgovoren, bogat v izrazih in fantazira vsako množico, ki je zbrana pred njim. Najprej začne govoriti o bivšem carju, o grozotah, ki so vladale pod carjevo vlado, potem pa opisuje delavski položaj. Do tu je vse dobro. Toda mahoma in nepričakovano se mu napno njegov govor postane ostrejši in kmalu začne psovati zavez-nike, "Ruski delavci," reče Lenine "ali niso nemški delavci vaši bratje? Zakaj bi se borili z njimi? Komu na korist? Med Angleži in Francozi se borijo sami buržoazi. Kaj imate vi opraviti z njimi, ki reprezentirajo kapital? Skenite mir z nemškimi delavci, angleški in francoski kapitalisti pa pustite, da se sami borijo. Smrt vselej buržoaziji!"

Nemška vlada plača Leninu za take govore po 5000 mark za vsak govor. In ko je Lenine gotov s svojim govorom, pozabi na delavce, stopi z odra in se odpelje v krasnem avtomobilu, kakor kak kapitalist, na drug konec mesta, da zopet tam hujska delavce. Večno izkoriščanje delavcev, na eni strani od kapitalistov, na drugi strani od delavskih voditeljev, ki v Rusiji danes živijo za nemške marke.

In na drugem koncu zopet bruha drugi agitator: "Zakaj bi se mi Rusi borili z Nemci? Ali niso Nemci naši bratje? Naredimo vojno proti kapitalizmu, toda ruski delavec in nemški delavec morata biti brata. Mi smo prešli dovolj krvi, ta vojna je samo za kapitaliste. Vrzimo orožje od sebe. Nič več bojev ni treba!" In polovica teh govornikov so ljudje, ki so pred revolucijo

stanovali v Zjed. državah, kateri so postali tukaj celo državljani, in ravno ti ljudje, ki so se gostili v Ameriki, kjer so dobili prijazno zaveščišče pred carsko vlado, najbolj napadajo Ameriko. Vsebinska njih govora je sledeča: "Ljudstvo v Ameriki je na slabšem in bolj zatirano kot so bili Rusi pod carjem. Jaz sem Amerikanec, in vem kako je tam!"

In to se ponavlja neprestano v govorih, pamfletih listih, na shodih in drugje. Rusi se kar nič ne zmenijo za prejšnjo carsko vlado, ki je bila kriva, da je bilo ubitih sedem milijonov Rusov od Nemcev. Tatovi in grafterji, ki so pod carjem gojufali, hodijo neovirano po ruskih mestih. Medtem pa Nemci šušajo, hujskajo in izkoriščajo ruskega delavca.

Ruski vojaki so bili seveda kar iz sebe, ko so zvedeli, da je stara vlada, ki za nje nikdar skrbela ni, propadla. In Nemci so dobro izkoristili to priliko. Razdelili so milijone cirkularjev med ruske vojake na fronti, v katerih se je pisalo, da bo ruska vlada razdelila vsa zemljišča v Rusiji med vojake. Toda kateri vojak ostane na fronti, ne dobi ničesar, ampak mora iti domov. Nemški agenti so znali te cirkulare tako pririditi, da so se zdele kot uradne listine. Kakor hitro se je to naznanilo v strelnih jarkih med ruski vojaki tedaj so, cele divizije pometale orožje proč in hitele domov. Vsi železniški vlaki so bili prenapolnjeni. Namesto da bi vojakom vozili rezerve municije in druge potrebščine, pa niti dovolj vlakov ni bilo, da bi vojake vozili nazaj. Vojaki so se polastili vlakov, sedeli so na strehah vozov, viseli so ob straneh na lokomotivah, na stopnicah, pod vozovi, in vse to je trajalo cele tedne. Ko so ti vojaki prišli domov, so pronašli seveda, da je vse skupaj laž, da vlada ne bo razdelila zemljišč, in da so postali žrtve nemške propagande.

In čitali smo v uradnih brzojavkah, da so ruski regimenti kar na debelo zapuščali fronte. Disciplina je prenehala, ruski generali so se pridušali: kleti Nemci so pa od veselja vtiškali, ko se jim je posrečila njih zvijača. Ah, kako se je smejal kajzer in Hindenburg, ko je videl, kako lahko se da ruski narod preslepariti! Nemški agenti so bili več vredni kajzerju kot 2.000.000 nemških vojakov, in ravno toliko vredni kot eno zborovanje pacifistov v Ameriki.

In pametni ruski ljudje so se naučili marsikaj iz te neomejene ruske svobode, ki je zavaljala po revoluciji. Zavedajo se danes, da se morajo boriti z militarizmom Pruske, ki zna narod uničiti, če ne na bojnem polju, pa z zvijačo in zahrbtnostjo. In čimdalje bolj se zavežda ruski narod, da mora do konca vztrajati v neusmiljenem biju proti kajzerju. Le tedaj če njega zruši in njegov sistem, je mogoče Rusom, da dobijo pravo svobodo.

In take lekcije bi se lahko naučili tudi v Zjed. državah. Boj do konca napram pruske-mu militarizmu, kajzerju, avtokraciji, sleparijam in zvijačam, boj toliko časa, dokler svet ne bo varen za demokracijo in ljudsko svobodo vseh narodov.

Brezpotreben krik.

Nekako notranje masčevalno zadovoljstvo, spremljano s škodoželjnim nasmehom se je vselilo v srce urednikov "Glas Naroda", odkar je prišla v javnost prošluta krfska deklaracija, in odkar so začetniki republikanskega gibanja med Slovenci tudi prodalcev brošur Vodiške Jhance ter druge enake literature dovolili vstop na zborovanje, ki sicer resno mislijo o pričetnem delu. Uredništvo v New Yorku sedaj ne vidi nikogar več kot naš list v Clevelandu, kateremu pripisuje toliko važnosti, da mu je posvetilo v enem tednu tri dolge, široko tiskane uvodne članke. Prav je tako, kakš otroci

imajo vselej radi zabavo, in kjer manjka duševnega materiala, ali kjer je suša v možganih, se prične igra brez pomena, krik brez potrebe z znano resnico, da se onega najbolj sliši, ki najbolj kriči. Če tudi vse skupaj ni nič vredno, nekaj bo le obviselo: torej kot Slovenci, kot uredniki slovenskega, najstarejšega dnevnika lahko mečljemo blato kolikor ga hočemo, na tovariša urednika. To je naroden boj, na katerega se glasnarodovci vselej najbolj razumejo, ker za drugo delo zmožni niso. Z blatenjem in psovanjem se bo delalo za republiko, namesto da bi se skušali narediti sporazum in privariti onega ali drugega k resnemu delu.

Mi smo v članku "Kralj sankcionira" povedali javnosti da naša pota z Jugoslovanskim Odborom se ločijo, ker mi v javnosti absolutno ne moremo delati za kralja kot ameriški državljani, sledeč proglasu predsednika Wilsona z dne 26. februarja letos, da "niče ne sme nobenemu narodu vladati, če ga narod ni postavil, da vlada." Mi smo bili odkritosrčni, in povedali smo svoje mnenje brez strahu, dasi je bilo splošno znano, da smo edini list med Slovenci v Ameriki, ki je skozinski podpiral delovanje Jugoslovanskega Odbora. Toda klub naši veliki naklonjenosti napram zasluženemu delu Odbora (do dne 25. julija, letos pa smo ostali ves čas neodvisni, in mislimo bili nikdar niti najmanj vezani na Odbor, katerega smo zagovarjali in priporočali edino iz iskrenega prepričanja, da je to edina avtoriteta, ki deluje za bodočo svobodo, zjedinenost in neodvisnost slovenskega, hrvaškega in srbskega naroda. Še nikdar od inteligentnih ljudi nismo slišali, da bi se koga sovražilo radi

principov, radi značaja. Vi ste laliko nasprotnik v mišljenju vsakomur, toda raditega ne bode dotične osebe čutili. Tekom burnih let odkar trač vojna, je bilo več ali manj polemike v časopisju glede Avstrije Srbije in Jugoslavije. Posamezni uredniki so zastopali svoja stališča, o katerih so bili prepričani, da so najboljša. V tej polemiki smo se štirikrat obrnili na "G. N." ter ga okrepi radi njegove veteranske pisave. Na eni strani je prinašal berilo: kako se mora Avstrijo uničiti, na drugi strani pa je tiskal seznam tistih kolajn in plehov, katere je krvnik na Dunaju delil onim, ki so znali boljši klati svoje slovenske ruske brate. V tem je bila naša prva polemika z glasnarodovci. Drugič smo pribili dejstvo, da je bil baš lastnik "G. N." (kotični človek, je Ligo ustvarjal stal ob porodu za botra, se dal voliti za oskrbnika, propagiral, nekega lepega dne pa vse skupaj vrgel v koruzo in — se stisnil. Naj so bili vzroki še tako silni za to neznajčno je nekaj priporočati, ustanoviti, voditi, a potem kot glavar takega gibanja vse skupaj pustiti. Riba pri glavi smrdi, in čista glava najde izhod iz vseh težav in nepravil, toda pri nas je bilo tako, da je bila ravno glava najslabša. To je bila druga polemika z glasnarodovci. Pozneje smo očitali najstarejšemu dnevniku, da ima prostora za vsakovrstne razprave v svojem listu, za svetinje, pleh, salamander, kuščarje, itd. a da bi pisali članke in črtice o Ameriki tega nikar! In četrtič smo podrezali glasnarodovce, ko smo jim dokazali, da so nalašč in napačno predstavili brzojavko iz "New York Times", kot bi Slovenci hoteli biti pod Avstrijo, a v resnici je Korošec v avstrijskem državi da bi se koga sovražilo radi

Dalje na tretji strani.

HIŠE in LOTI

EUCLIDU

Nove tovarne, novo mesto se gradi v Euclidu. Slo-
venci, kupite lote sedaj, vaš denar se potroji v
kratkem.

DANIEL GARAPIČ,

REAL ESTATE

BLISS ROAD, EUCLID, O.

TEL. WOOD 718 W

LAHKO DELO.

Vi primete za vikaj in plačani pri New Perfection peči je vsek ali nizek, kakor
hočete. In plačani je ena. Gorvota je čista in brez duha.
Vas trgovcu vam potuje to peč.

The New Perfection da najboljši uspeh z Rayolight petrolejem.

TRUE FLAMENI ST. 33.		STIRLE FLAMENI ST. 34.	
Peč s kabinatom	\$13.90	Peč s kabinatom	\$17.25
Peč s kabinatom in petrolejom	\$18.00	Peč s kabinatom in petrolejom	\$23.90
	\$21.75		\$28.75

THE STANDARD OIL COMPANY
(An Ohio Corporation)

NEW PERFECTION
OIL CO. CLEVELAND

DAILY BETWEEN 'CLEVELAND & BUFFALO

3 - MAGNIFICENT STEAMERS - 3

The Great Ship "SEABOARD" - "CITY OF ERIE" - "CITY OF BUFFALO"

CLEVELAND - Daily, May 1st to Nov. 15th - BUFFALO

Leave Cleveland - 8:00 P. M. - Arrive Buffalo - 8:00 A. M.

Arrive Buffalo - 8:00 A. M. - Leave Buffalo - 8:00 P. M.

Connections at Buffalo for Niagara Falls and all Eastern and Canadian points. Railroad
tickets reading between Cleveland and Buffalo are good for transportation on our
steamers. For rates and other particulars, apply to the agents at Buffalo, N. Y.

Beautifully colored sectional map of the Great Ship "SEABOARD" sent on
receipt of five cents. Also ask for our 8-page pictorial and descriptive booklet free.

The Cleveland & Buffalo
Trunk Company
Cleveland, Ohio

FARE \$3.50

ZADNJI RODOVINE BENALJA

ZGODOVINSKA POVEST

SPISAL
FR. REMEC

A ni mu mogel do živga. Mihael je bil najkorektnější človek, ki ni nikdar rekel besede, zaradi katere bi se mogel kesati in nikdar ni storil dejanja, ki bi moglo vreči nanj le najmanjšo senco.

Toda Štefan vitez Ogulin je vedel, da je treba le spretnosti, zvičajnosti in brezvestnosti, da se pripravi tudi najpoštenjšega človeka v neprimilike ali celo v nesrečo. In odločen je bil uporabiti tudi zadnje sredstvo, samo da doseže svoj smoter.

Dan po svojem razgovoru s patronom Salezijem je dobila baronica Renata pismo, pisano s krepko, a priprosto pisavo in skoro ji je zastalo srce, ko je čitala podpis. Najprej je instinktivno stopila k vratom, da bi jih zaklenila, kakor da se je hotela zagotoviti, da je pri čitanju tega pisma nihče ne preseneči, a ko je prišla za ključ, ga je tudi že izpustila. Rekla si je, da nima nikomur ničesar prikrivati in če bi jo bil njen mož v tem trenutku vprašal, kdo da ji piše, bi mu bila brez pomisleka izročila Mihaelovo pismo.

Sedla je k oknu in mirno čitala pismo.

"Milostiva baronica! Ker nečem, da bi imeli o mojem značaju kake dvome, si dovoljujem Vam pisati te vrste. Vprašal sem za vaš prijateljski svet glede moje poroke z Vam znano damo; vprašal sem Vas, ker imajo dame v takih stvarih boljše sodbote kot moški. Ob sebi se razume, da priznavam vašo sodbo največji pomen in da bi bila zame merodajna in odločilna, da niso nastale razmere, ki me silijo, postopati drugače, kakor je bil moj namen.

V pogovoru s svojim očetom sem nekaj izvedel, kar mi nalaga dolžnost, da se udam njegovi želji. Moj oče mi je namreč povedal, da spravljajo hudobni jeziki mojo osebo v zvezo z neko damo, ki mi je nad vse ljuba, ki je pa žal ne morem zasnoviti. Moj oče mi je rekel, da sem dolžan časti te dame — ki se sicer zame ni ti najmanj ne zanima, da javno ovržem hudobne govorice s tem, da se kar najhitreje poročim s kako drugo. Odločen sem to storiti, da obvarujem ala ono damo, ki je najbližja mojemu sreću, a meni nedosegljiva. Oprostite mi, da sem si dovolil Vam to sporočiti; moram da je v tem nekaj nečimernosti, ali jaz nečem, da bi me napadeno sodili. Poljubljam Vam roko — Mihael Kržinar."

Ko je Renata prečitala to pismo, so bili pozabljeni vsi njeni sklepi, da se ne bo Mihaela več spominjala in da zatore in zadušil svojo ljubezen do njega. To priprosto pismo je raznetilo v njenem srcu nov plamen.

Mihael torej ljubi ženo, ki mu je nedosegljiva in s katero se ne more poročiti in da obvaruje njeno čast pred hudobnimi jeziki, hoče žrtvovati samega sebe in se poročiti z drugo, z ono, o kateri ve, da ž njo ne bo srečen.

Toplo ji je postalo v duši in notranji glas ji je rekel: Tebe ljubi, za Te se hoče žrtvovati. Polastilo se je je čustvo blaženosti, a ugasnilo je zopet hitro, ko je Renata spoznala, da bo Mihael za njo vedno izgubljen, če se poroči z drugo.

Razmislila se je, v spomin ji je prišli, da ko je ona sama žrtvovala svojo mladost, svojo lepoto in svojo srečo očetu ter se poročila z možem, ki je goloto svoje glave zakrival z vlasuljo in si barval lice, obrvi in ustne, da bi poleg mlade cvetoče žene ne izgledal preamerno.

"Ne, Mihael, tega ne smem storiti," so mrmrale njene ustne. "Kaj mi je mar za moje dobro ime, kaj mi je mar za mir v

zakonu in za čast — kakor da ti nisi za me izgubljen."

Razgrnila je Mihaelovo pismo vnovič in je zopet čitala, tako pazno, kakor da se je hoče na pamet naučiti.

"Ali — kdo mi pravi, da sem jaz tista žena, ki jo Mihael ljubi in zaradi katere se hoče žrtvovati?" Prevzela jo je ta misel s toliko silo, da je zatrepetala po vsem životu. "Nikdar ni z nobeno besedo izdal, da me ljubi, njegovih pogledih se mi je pač časih zdelo, da nekaj gori, toda, kako naj iz tega sklepam, da je svojo ljubezen meni posvetil? Občeval je z menoj vedno hladno, kakor s kako drugo, nikdar ni pokazal, da ima za me kaj več simpatije, nikdar ni poskusil doseči od mene niti najmanjšega izraza, da mi je na njem kaj ležeče. Zakaj ni tega storil?"

Ta dvom se je vse bolj zajeedel v njeno srce in vse bolj je verjela, da vidi Mihael v njej samo boljše zaupanja vredno prijateljico in da ljubi drugo.

Pri obedu je bil njen mož resen in malo beseden. Renata se je zdela, da je žalosten. Nekaj časa se ni zmenila za to, a končno jo je obšlo le usmiljenje z njim; saj je bil baron Benalja na svoj način zelo dober žnjo.

"Kaj ti pa je danes," ga je vprašala po obedu. "Nekaj potrt si, ali se ti je zgodilo kaj neprijetnega?"

Stari baron je zavzdihnil in nekoliko tožno pogledal Renato.

"Da, da," je rekel, "nekaj neprijetnega se je zgodilo. Dobil sem nesramno brezimno pismo. Saj ne verjamem nobene besede, prav nobene besede, prav nobene; vem, da je laž a neprijetno je vendar, da krožijo take govorice."

Renata se je zganila. Zadnja beseda je vzbudila njeno pozornost.

"Kake govorice pa krožijo," je vprašala in ni mogla zakrpati svoje vznemirjenosti.

"Prav neverjetno," je odgovoril baron Benalja. "Kakor sem ti že rekel, sem dobil brezimno pismo."

Vzel je iz žepa pismo in je počasi razgrnil.

"Predno ti dam čitati, naj ti še enkrat povem, da ničesar ne verjamem."

Mokre je Renata vzela pismo. Z nerodno — najbrž nalahše, počepeno pisavo je bilo pisano:

"Gospa baronica Benalja upa, da bo podedovala vse premoženje svojega soproga in da bo ta popolnoma pozabil na svoje sorodnike. V ta namen zna prav spretno skrivati svoje grešno razmerje z Mihaelom Kržinarjem, Rogovi, ki Vam gospod baron krasi čelo, so že prav veliki. Vaša smešnost je pa toliko večja, ker je Vaša žena vzrok, da je Mihael Kržinar popolnoma pozabil na dolžnosti, ki jih ima napram neki drugi osebi."

Renati je padlo pismo iz rok. Kakor smrt blede je uprla svoje velike črne oči v moža, a še predno je mogla kaj reči, se je baron Evzebij Benalja sklonil nad njo in jo poljubil.

"Vem da je to ostudno peklensko obrekovanje," je jecil stari mož, "prisegam ti, da ničesar ne verjamem in odpusti mi, da sem ti pismo pokazal. Evzebij je čutil, da ni prav ravnal, ko je Renati pokazal to pismo, a čutil je to šele sedaj. Žal mu je bilo, da pisma ni zamokčal in uničil in vedel je, da bo Renata smatrala kot izraz nezaupanja, da ji je pismo pokazal.

Toda obdolžitve v brezimnem pismu so bile tako velike, težke, da Renata na to okolnost niti mislila ni. Zadostovalo ji je, da njen mož teh obdolžitev ne verjame.

"Hvala ti za tvoje zaupanje," je rekla in je podala soprogu roko. "Dokler mi ti verjameš in zaupaš, naj govore ljudje

kar hočejo."

Renata in njen mož sta bila tako razdražena vsled surovih obdolžitev tega brezimnega pisma, da sta čisto prezrla kar je bilo v pismu rečeno o Mihaelu Kržinarju, časi sta pismo ponovno prebrala.

Renati niso bila brezimna pisma nič novega. Dobivala jih je večkrat; časih so obsegala ljubezenska razkritja, časih pekoča zasmehovanja, da se je staremu možu prodala za denar časih pa tudi vsakovrstne obdolžitve. Tako brutalnega pisma, kakor ta dan, še ni imela v rokah.

Ogledovala je pisavo in pismo z vso pozornostjo, če bi kaj ne našla, iz česar bi se dalo sklepati, kdo da je pisec. Pismo je bilo pisano na jako slabem papirju in pisava je izdajala, da pisec nima dosti opraviti s peresom. Sumljivo je bilo, da v pismu ni bilo jezikovnih napak, iz česar se je dalo sklepati, da je besedilo nekdo drugi sestavil, pisec pa je to besedilo le prepisal. A kdo bi mogel to biti, tega nista uganila niti Evzebij niti Renata.

Ko je baron Benalja končno zapustil svojo ženo, je Renata vnovič vzela pismo v roke in zdaj ne njeno pozornost vzbudil odstavek glede Mihaela Kržinarja.

"Kaj pomeni to očitanje, da je Mihael po moji krivdi popolnoma pozabil na dolžnost, ki jo ima napram neki drugi osebi?" se je vprašala Renata. "Katera oseba bi mogla to biti? Ali Terezija Ahčinova?"

Renata je začela sumiti, da je morda gospa Terezija v kakih zvezi s pismom.

"Če je na me ljubosumna, če misli, da sem jaz vzrok, da se je Mihael toliko časa branil, je lahko mogoče, da je dala to pismo pisati," je ugibala Renata. "Ali — kako more ta ženska govoriti, da ima Mihael napram nji kako dolžnost? Ne, ne, Terezija ni v zvezi s tem pismom."

Zaman je bilo vse ugibanje, kdo je pisec ali pisateljica pisma.

Renata je imela navado, da je brezimna pisma uničila. To pot pa je napravila izjemo. Zdelo se ji je, da utegne to pismo kdaj še prav priti in zato je je shranila.

Zvečer je šla, kakor vsak dan z nekima prijateljicama na sprehod. Takrat je bilo shajališče Ljubljancov na Čopzovem vrtu, ki je bil tam, kjer je zdaj Čopzova cesta. Od šeste do osme ure zvečer je bila na tem vrtu zbrana vsa ljubljanska gospoda.

Renata je s svojima prijateljicama sedla na klopi pod staro lipo. Zbralo se je okrog njih mnogo mladege sveta in tudi nekaj starejših gospodov in končno se je prikazal tudi Mihael Kržinar. ter se pridružil okrog Renate in njenih prijateljic zbrani družbi. Topli pogled, s katerim ga je sprejela Renata, je razgalil slabovoljnost, ki ga je trpinčila od dneva, ko je bil lov na Barju in sestanek na Preserju, in mu dal pogum, da se je približal Renati.

Ko se je družba razhajala, je nanesel srečen slučaj, da je mogel Mihael iti nekaj korakov sam z Renato.

"Dovolite mi neko vprašanje milostiva baronica," je naglo rekel Mihael. "Ali ste prejeli moje pismo?"

Renata je povesila glavo. Spomnila se je ne le Mihaelovega, nego tudi brezimnega pisma in ni ničesar odgovorila.

"Pisal sem Vam, ker upam, da boste pravično sodili moje postopanje," je nadaljeval Mihael.

Dalje prihodnjé.

Naprodaj je lepa hiša za dve družini, jako moderna. Cena samo \$4600. Vprašajte na toč E. 72nd St.

Naznanilo našim čitateljem!

Vse časopisje, tiskano v tujih jezikih v Ameriki, ki je naklonjeno in lojalno ameriški vladi, se je združilo, da pričnejo nabirati potrebni denar, s katerim se kupi božično darilo našim ameriškim fantom in možem na francoskij fronti. Ti moške in fantje se borijo za naše pravice, za naše domove in svobodo. Mi jim hočemo preskrbeti nekaj veselih ur s tem, da jim pošljemo tobaka za pipo, cigare in cigarete.

Ali hočete pomagati?

Ali hočete pomagati ameriškim vojakom z malim darom? Uredništvo "Clevelandske Amerike" je pripravljeno nabirati prostovoljne doneske v prid ameriških vojakov. Noben denar ni premajhen, noben denar prevelik, vse je hvaležno sprejeto. Vsi darovi morajo biti pri nas do 12. novembra, da se pravočasno oddajo. Za božič dobi vsak vojak na fronti darilo od nas.

Potrdilo vašega daru

dobite od vojakov samih na fronti. V vsakem paketu tobaka bo vojna dopisnica, in potem našega lista bodele dobili potrdilo od srečnega vojaka za prejem tobaka naravnost iz fronte. Slovenci, na delo. Glejmo da ne bomo zadnji. Čehi, Poljaki in Slovaki silno agitirajo. Dajmo tudi mi.

Slovenska društva.

Na svojih sejah zberite moža, ki naj nabira prostovoljne doneske. Izročite denar v našem uredništvu. Rojaki po hišah, nabirajte med seboj, spomnite se naših vojakov na fronti. Pomnite, noben dar ni premajhen, noben prevelik.

Rojaki, poslužite se tega kupona, kadar prinesete darove:

Datum.....

Urednik "Clevelandske Amerike"

6119 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, OHIO

Priloženo dobite moje darilo \$..... za božične darove naših vojakov na fronti.

Ime.....

Naslov.....

OPOMBA: Nobenih darov se ne sprejme po 12. novembru, 1917.